

EL PAPER A LA CATALUNYA DELS SEGLES XII AL XVI

Al segle XII ja trobem a Catalunya els primers molins paperers, els quals assoleixen la fabricació d'un paper de qualitat que s'acredita durant els segles XIII i XIV i que s'exporta a d'altres països fins a l'arribada de la crisi dels segles XV i XVI, motivada per la competència del paper italià i, més tard, per la del francès.

ELS INICIS DEL PAPER CATALÀ. El paper, d'aparença més feble, va haver de superar la confiança que hom tenia en el paper i en el pergamí. Aquest nou suport, utilitzat pels àrabs, fou acceptat ràpidament a Catalunya, com ens ho confirma el primer document escrit sobre paper: El Pacte de Cazola.

CARACTERÍSTICAS DEL PAPER CATALÀ. El paper català d'aquest període segueix l'esquema del paper àrab que es fabricava a l'Al-Andalus: fibres llargues, cola de midó d'arròs, alt gramatge, teixit irregular de la tela. Al segle XIV hi apareixen les primeres filigranes.

ELS PRIMERS MOLINS PAPERERS. a partir dels primers molins paperers de Xàtiva, la fabricació i l'ús del paper s'exten per tot el litoral mediterrani i en especial per Catalunya.

LA CRISI DEL SEGLE XV. La crisi al segle XV és deguda a la competència del paper italià, que incorpora una sèrie de millores pel que fa a la trituració de les fibres, la formació i l'encolat del full. També cal assenyalar al manca de protecció d'aquesta indústria per part del rei Alfons el Magnànim.

COROL·LARI. L'any 1450 Gutenberg inventa la impremta de tipus mòbils, que possibilita l'edició múltiple de llibres. amb la impremta, el paper s'imposa definitivament al pergamí a causa del seu baix preu, i s'esdevé un gran increment de la producció i l'expansió de la papereria.

EL PAPER A LA CATALUNYA DELS SEGLES XVII AL XIX

Al segle XVII la indústria paperera catalana es revitalitzarà amb la millora de la qualitat del producte i gràcies, també, a la intervenció de l'Estat, el qual posa fre a la importació de paper estranger i a l'exportació de draps. El paper català arribarà a la seva màxima esplendor amb el comerç amb Amèrica durant els segles XVIII i XIX.

EL PAPER CATALÀ DEL SEGLE XVII. Els paperers catalans adopten les millores del paper i arriben a produir un paper d'excel·lent qualitat. Aparèixen els grans noms de fabricants: Romaní, Romeu, Serra, Guarro...

EL PAPER CATALÀ DEL SEGLE XVIII I XIX. Amb el decret de lliure comerç amb Amèrica l'any 1778, s'obre la gran època del paper català, que perdurarà fins al segle XX. Amb el comerç americà apareixerà una nova tipologia de paper: EL PAPER DE FUMAR.

A la darrereria del segle XIX comencen a instal·lar-se a Catalunya les primeres màquines per a la fabricació de paper.

Bàsicament es fabricaven dos tipus de paper: blanc (amb diferents qualitats i gustos) i pectoral (pintat amb regalèsia). A Catalunya el paper de fumar fou l'últim tipus de paper que es va fabricar a mà (1919).

LA PRODUCCIÓ MANUFACTURERA DEL PAPER

EL DRAP

Els draps de lli o cànem, i més tard els de cotó, varen ser la primera matèria de la fabricació del paper des dels seus orígens fins al començament del segle XX, en què l'aparició de les fibres sintètiques obligà definitivament a deixar d'utilitzar els draps com a matèria primera.

Fotografia de la planta de cànem

Fotografia de la planta de lli

Fotografia de la planta de cotó

LA PRODUCCIÓ MANUFACTURERA DEL PAPER

ELS MOLINS PAPERERS

Els molins paperers a Catalunya tenen una forma característica pròpia que els distingeix d'altres construccions.

ELS MOLINS PAPERERS. L'arquitectura d'aquests molins obeeix sempre a una mateixa tipologia de masia senyorial. L'edifici apareix com un element aïllat, voltat d'hortos; aquest Museu és un exemple típic de Molí Paperer Català.

DISTRIBUCIÓ. La distribució arquitectònica dels molins responia a les necessitats de fabricació de paper i de vivenda del propietari o arrendatari del molí.

1. MIRADOR 2.PLANTA BAIXA I PRIMER PIS 3.SOTERRANI

1. MIRADOR. Segons la producció del molí, hi havia una, dues o tres plantes, anomenades miradors, on s'assecava el paper.

2. PLANTA BAIXA I PRIMER PIS. A les plantes centrals hi havia la vivenda del propietari o del balaire, el comptador, el menjador dels treballadors.

3.SOTERRANI. Al soterrani es troba la maquinària i l'utilatge per a la fabricació del paper: piles, tina, premsa, mall setinador...

EL TREBALL ALS MOLINS PAPERERS

Molts dels molins paperers no eren dirigits directament pels seus propietaris, sinó que aquests els arrendaven amb tot el seu utilatge; els arrendataris eren anomenats balaires. En un molí paperer, com el d'aquest edifici, hi treballaven unes trenta persones, entre homes, dones i aprenents, les quals produïen diàriament 9 raimes de paper (4.500 fulls).

Els treballadors menjaven al mateix molí, i algun, com els aprenents, també hi dormien.

L'ENERGIA ALS MOLINS

Els molins paperers utilitzen la força de l'aigua per a moure les maces que trinxen els draps vells, dels quals es fa la pasta de paper.

La roda hidràulica utilitzada en la fabricació del paper era d'eix horitzontal amb calaixos.

LA TRITURACIÓ DE LES FIBRES DE ROBA Per triturar les fibres de roba, antigament s'empraven els morters a mà, fins que al segle XV es va generalitzar el sistema de maces clavetejades mogudes hidràulicament, que va fer augmentar la producció de pasta de paper.

ELS MOLINS PAPERERS A CATALUNYA

Les implantacions dels molins paperers seran condicionades per una sèrie de factors determinants: Presència d'aigua per a la seva utilització com a energia hidràulica i per a l'elaboració del paper. Existència pròxima de primeres matèries, cultius o bé centres urbans per a l'obtenció de draps. Bones comunicacions amb els centres de consum de paper.

IMPORTÀNCIA DE LA VALL DE L'ANOIA

A Catalunya s'implanten molt aviat els molins paperers, i l'Anoia serà la comarca més activa i més famosa en la fabricació del paper.

Els molins aprofiten les aigües de l'Anoia, dels seus afluents principals, de la riera de Carne i d'altres derivacions fluvials.

Durant els segles XVI i XVII hi proliferen les associacions de regatge que conjunten els interessos de la utilització de les aigües per als molins i per al regadiu.

Al segle XVIII podem afirmar que Capellades, junt amb la Riba, són les capitals papereres catalanes; en els seus encontorns treballava un gran nombre de molins paperers.

ELS MOLINS DE LA COSTA

El grup de molins més nombrós del terme de Capellades era el beneficiari de l'aigua de la "Sèquia Major" o "Rec del Corronaire", que brolla de la "Bassa" situada al costat d'aquest molí, amb un cabal de 12 milions de litres per dia aproximadament i que desemboca, un quilòmetre i mig més avall, en el riu Anoia. En aquest curt recorregut l'aigua movia les rodes de setze molins paperers (els "molins de la Costa"), el primer dels quals era aquest -"el Molí de la Vila".

EL SOTERRANI

PASSOS DE PREPARACIÓ I TRACTAMENT DE LA MATÈRIA PRIMERA

El triador

El torn espolsador

El podridor

Les masses desfibradores

LA FORMACIÓ DEL FULL DE PAPER

La tina

L'ASSECAT I ELS ACABATS FINALS

La premsa

La banca o banquetta de llevar

L'estenedor

L'encolat i la premseta

El mall setinador

El banc de fretar

El comptador

L'ENERGIA AL MOLÍ

La roda hidràulica

L'energia utilitzada per moure la maquinària del molí s'aconseguia amb la transformació de l'aigua en moviment en energia mecànica mitjançant la roda hidràulica. Es tracta d'una roda de calaixos o catúfols, d'eix horitzontal. Reb l'aigua provinent de la Bassa, degudament canalitzada en recs, per la part superior i d'aquesta manera els calaixos es van omplint fins que finalment el pes de l'aigua inicia el moviment. La transmissió de l'energia s'efectua a través d'un arbre de lleves que connecta la roda i la maquinària.

EL MIRADOR

Les plantes superiors dels molins paperers eren anomenades miradors. El mirador o estenedor ere destinat a assecat el paper després de la seva fabricació i per segona vegada després d'haver estat encolat.